

Het Fietsonderzoek

Een onderzoek naar motivaties en drempels tot fietsgebruik onder groepen die weinig of niet fietsen.

Samenvatting

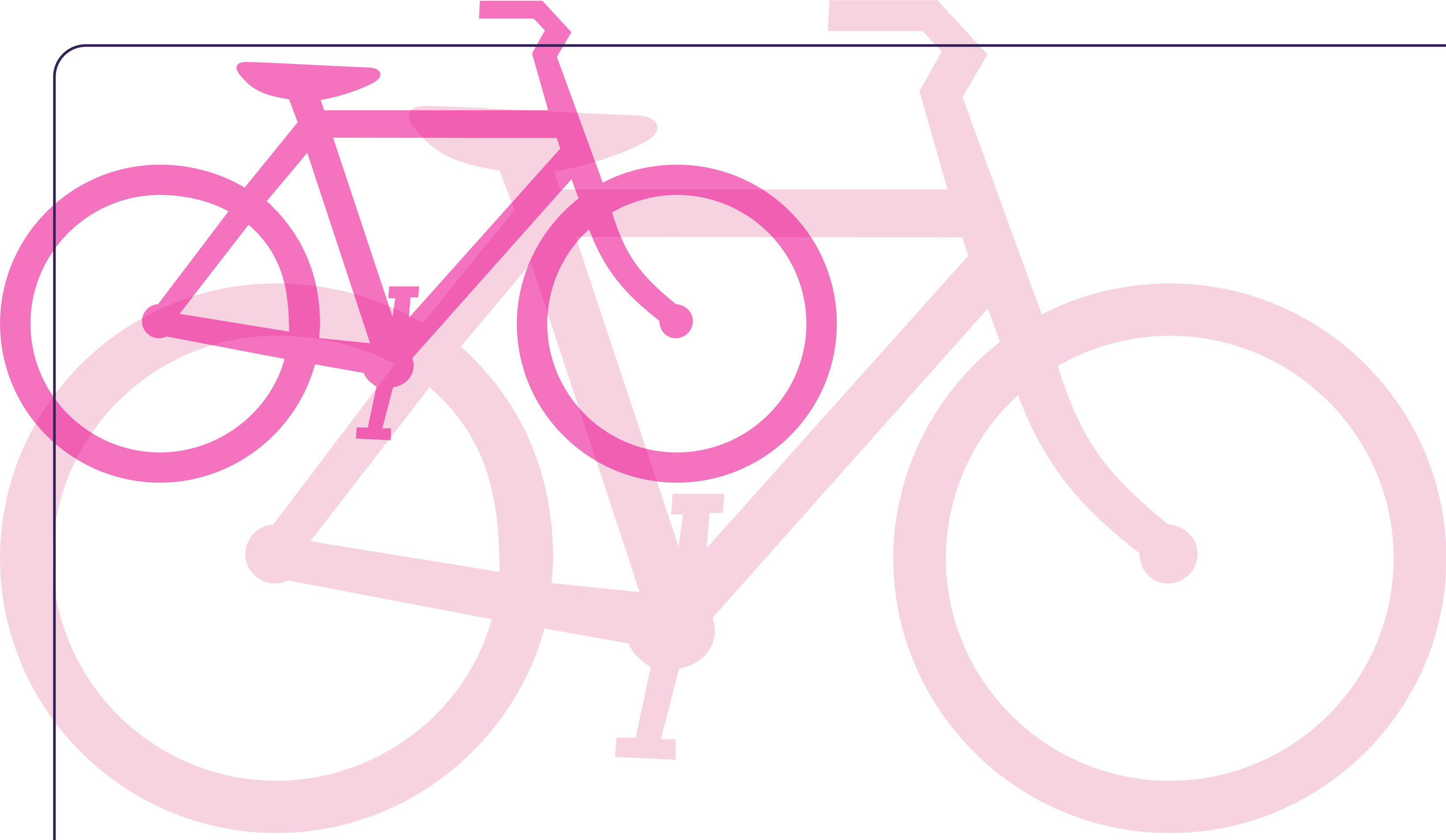
In opdracht van de City Deal: Fietsen voor iedereen heeft Labyrinth Onderzoek & Advies in de herfst en winter van 2024/2025 onderzocht waarom bepaalde groepen weinig of niet fietsen. Dit onderzoek richt zich op doelgroepen die tot nu toe nauwelijks zijn bestudeerd.

We combineerden deskresearch met kwalitatief onderzoek onder ondergerepresenteerde groepen. Zo voerden we focusgroepen uit met Syrische mannen en Oost-Europese kenniswerkers en hielden we diepte-interviews met kinderen uit het speciaal onderwijs die gebruik maken van leerlingenvervoer. Daarnaast spraken we experts over fietsbeleid en leerlingenvervoer om hun inzichten mee te nemen.

Ons deskresearch bracht bestaande kennis in kaart: wie fietst er niet en waarom? Hierbij gebruikten we het COM-B-model om gedragskeuzes te verklaren. We zoomden bovendien in op bestaande initiatieven en lichtten enkele inspirerende voorbeelden uit.

Het verdiepende onderzoek richtte zich op drie specifieke groepen: Syrische mannen, Oost-Europese kenniswerkers en leerlingen uit het speciaal onderwijs. Naast hun motivaties en belemmeringen vroegen we ook naar hun reacties op bestaande fietsinitiatieven en hun eigen ideeën voor oplossingen.

Op basis van onze bevindingen formuleerden we concrete aanbevelingen om fietsgebruik onder deze groepen te stimuleren.

**COM-B Model
Fietsgedrag**

Het COM-B model verklaart gedragskeuzes door te kijken naar vaardigheden ('Capaciteit'), omstandigheden ('Gelegenheid'), en motivatie.

Capaciteit

Heeft iemand de capaciteit om te fietsen?

Fysiek

Kan iemand fietsen?

Psychologisch

Kan iemand overzicht bewaren in het verkeer?

Hoe bekend zijn de verkeersregels?

Gelegenheid

Is er voldoende gelegenheid om te fietsen?

Fysiek

Is er een fiets beschikbaar?

Hoe ziet de verkeerssituatie in de omgeving eruit?

Sociaal

Wat is het imago van de fiets?

Wordt er gefietst door vrienden/familie/collega's?

Motivatie

Is iemand gemotiveerd om de fiets te pakken?

Automatisch

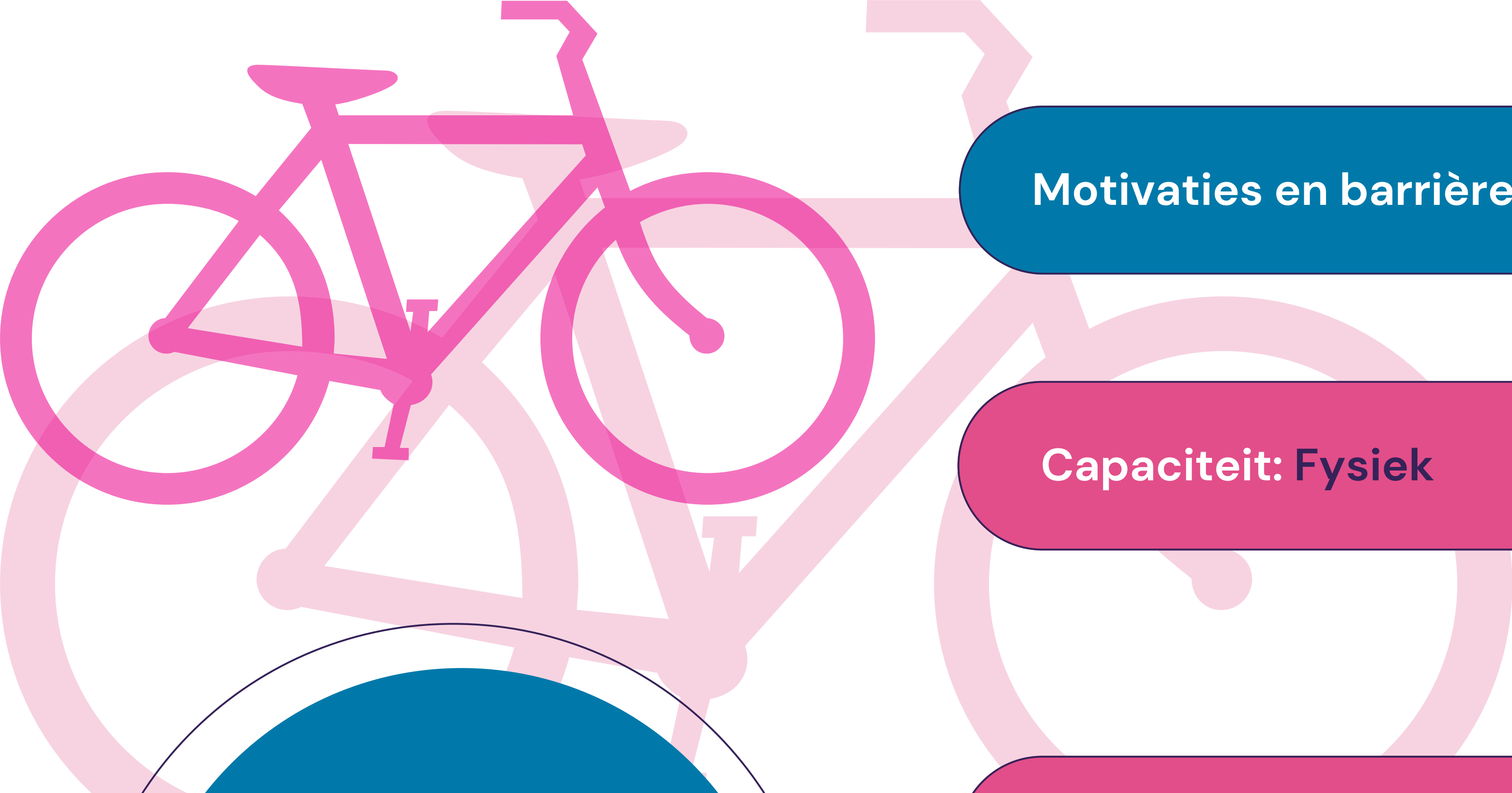
Welke gewoontes heeft men om zich te verplaatsen?

Hoe veilig voelt men zich op de fiets?

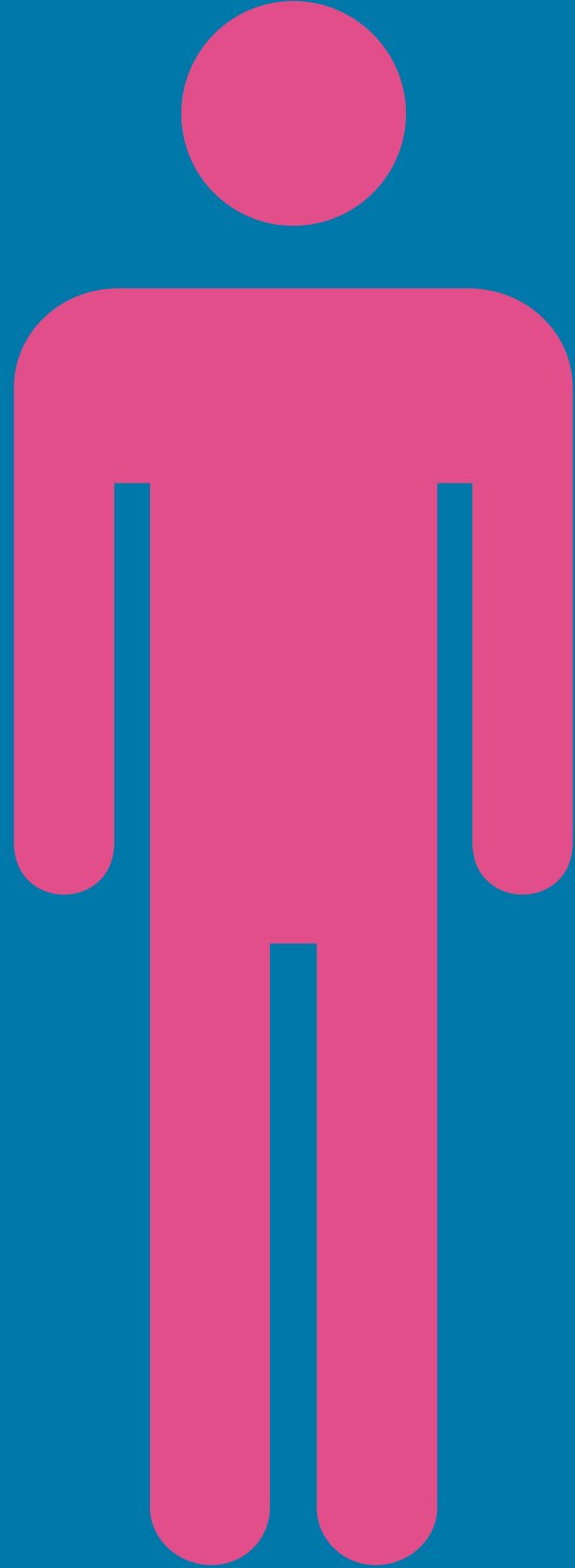
Reflectief

Zou iemand wel/niet meer willen fietsen?

Welke problemen zou de fiets op kunnen lossen?

**Deskresearch:
Fietsgebruik en -
bevordering
onder niet-
fietzers**

Niet-fietzers:

- Hebben vaak een migratie-achtergrond
- Zijn vaak nog kind of juist op leeftijd
- Hebben soms een (fysieke/mentale) beperking
- Zijn vaker vrouw
- Hebben vaker een lager inkomen

Maar zijn ook een hele diverse groep!

Motivaties en barrières

**Factoren en combinaties hiervan:
een niet-fietser...**

Initiatieven

Capaciteit: Fysiek

- ... kan niet of minder goed fietsen
- ... kan geen overzicht houden in het verkeer
- ... kan niet inspelen op onverwachte situaties.

Capaciteit: Psychologisch

- ... kent de verkeersregels niet.
- ... heeft geen toegang tot een fiets.
- ... heeft een aangepaste fiets nodig.
- ... moet lange afstanden afleggen.
- ... heeft geen goede stallingsmogelijkheden.

Gelegenheid: Fysiek

- ... vindt de fietspaden te druk.
- ... fietst niet met slecht weer.

Gelegenheid: Sociaal

- ... vindt dat de fiets een slecht imago heeft.
- ... kent weinig mensen die veel fietsen.
- ... heeft mensen om zich heen die liever niet hebben dat die fietst.

Motivatie: Reflectief

- ... vindt fietsen vermoeiend.
- ... vindt fietsen oncomfortabel.
- ... is bang dat diens fiets wordt gestolen.
- ... vindt een goede fiets te duur.

Motivatie: Automatisch

- ... neemt liever een ander vervoersmiddel.
- ... voelt zich onveilig op de fiets.
- ... vindt de fiets een onveilig vervoersmiddel.
- ... ziet de fiets alleen als recreatieobject.
- ... moet veel voorbereiden voordat deze de fiets kan pakken.

Fietsvaardigheid en educatie: fietslessen en verkeerseducatie, soms aangevuld met lessen in fietsonderhoud.
Bijv. Fietslessen in Holtenbroek in Zwolle

Toegang tot fietsen: initiatieven waarbij fietsen gratis, tegen betaling of in bruikleen worden aangeboden.
Bijv. De Fietsbank in Feijenoord in Rotterdam

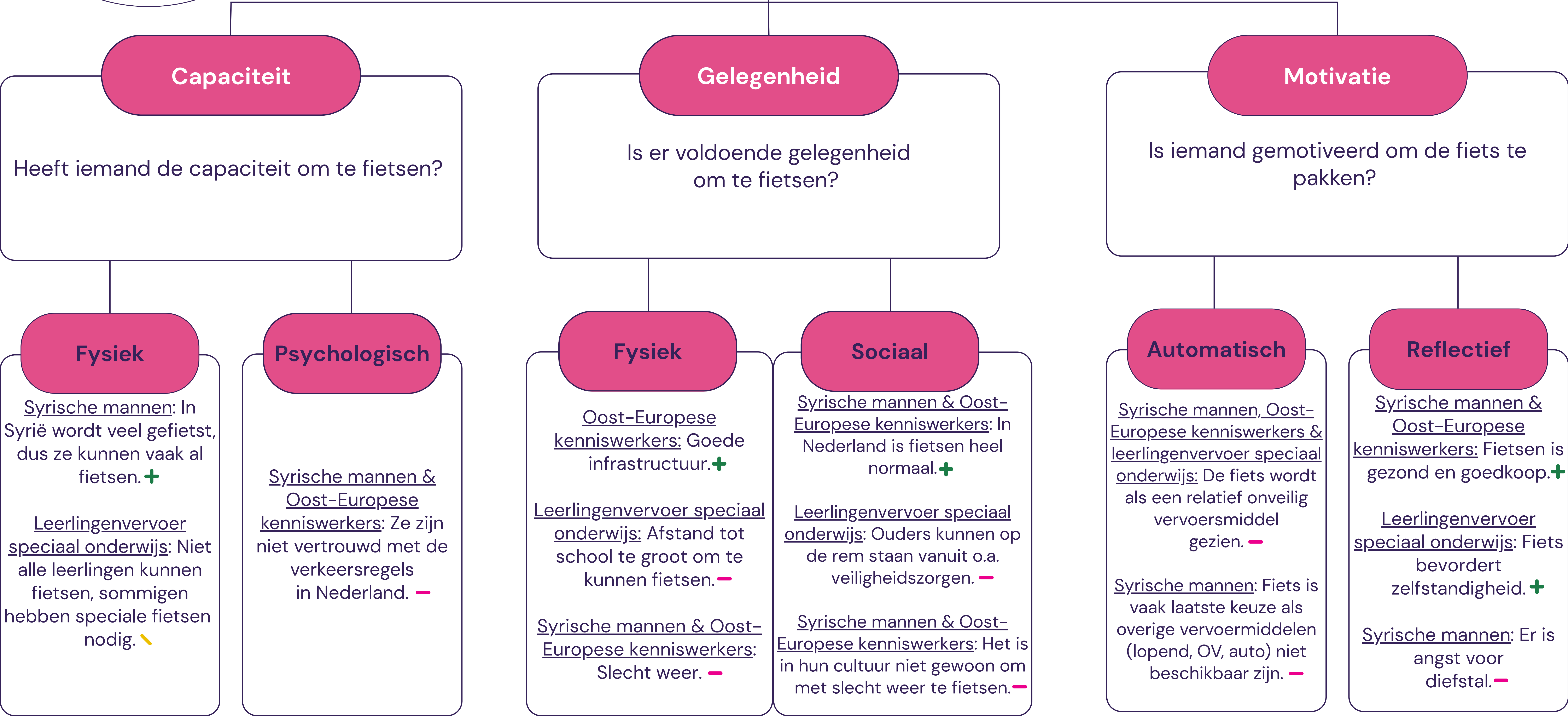
Infrastructuur en ondersteuning: onderhouds- en reparatiemogelijkheden, veilige stallingen en aangepaste fietsen.
Bijv. Hergebruik weesfietsen fietsdepot Arnhem

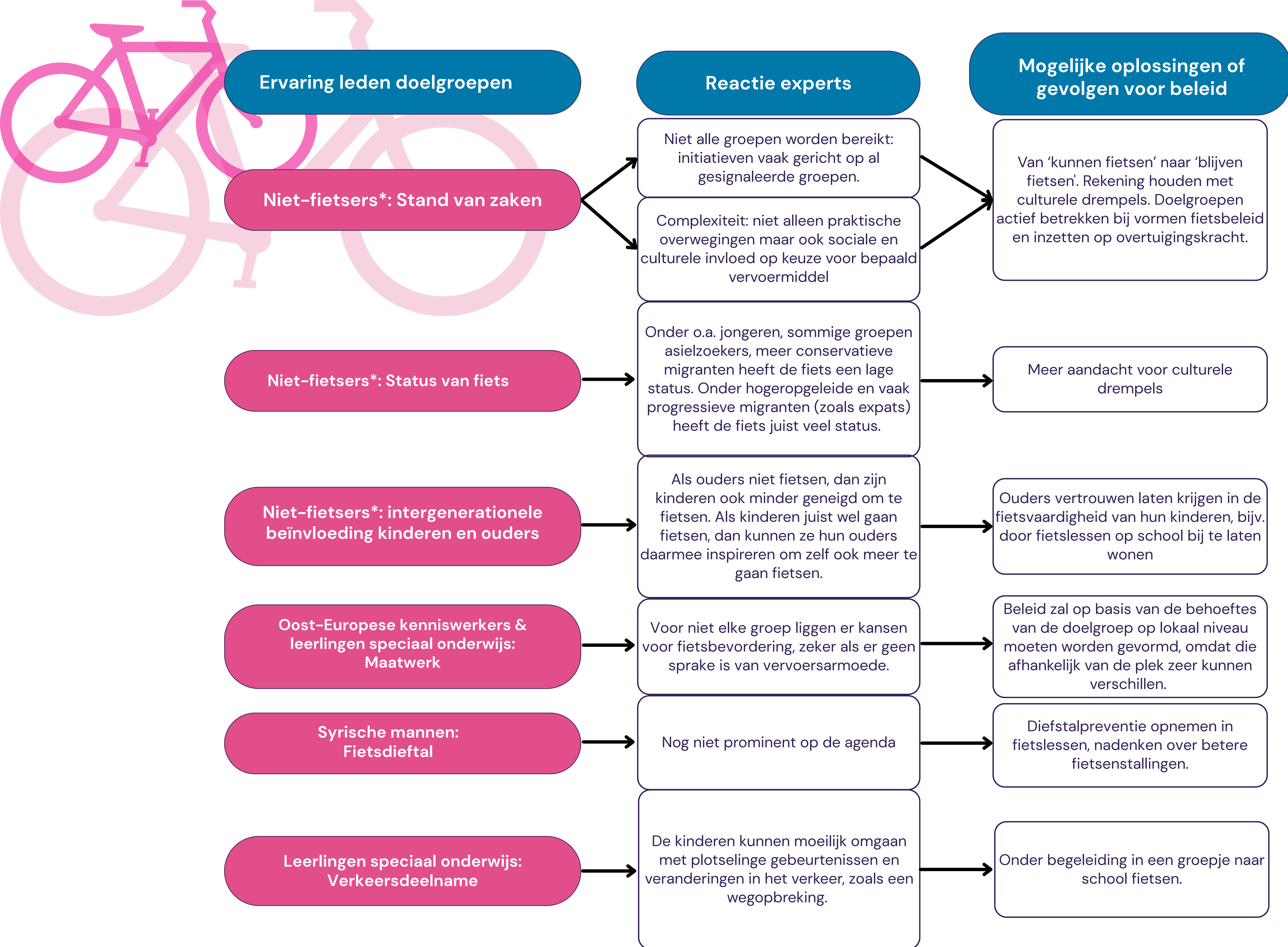
Sociale en culturele benadering: beleid dat rekening houdt met specifieke barrières per doelgroep, zoals sociale normen, veiligheidsgevoelens en praktische obstakels,
Bijv. Swapfiets-pilot voor jongeren in Amsterdam

Verdiepend onderzoek: Een greep uit de ervaringen van de doelgroepen

Doelgroepen
Fietsgedrag

Het Fietsonderzoek: Aanbevelingen

- Maatwerk in de aanpak, met interventies zoals gratis fietslessen, fietsdonaties en fietsbuddy-programma's. Succesvolle initiatieven moeten verdergaan dan alleen leren fietsen en zich richten op de integratie van fietsen in het dagelijks leven, zoals goede fietsenstallingen en meer sociale acceptatie voor de fiets als vervoermiddel.
- Aandacht voor de beste manier om een doelgroep te bereiken, waarbij goed gekeken wordt naar hun omstandigheden, zoals bij arbeidsmigranten. Zo kan de effectiviteit van initiatieven vergroot worden.
- Voorbeelden van concrete oplossingen:
 - Maak fietslessen toegankelijker door ze te combineren met sociale activiteiten, zoals fietstochten, en bied ze in informele settings aan om de drempel te verlagen.
 - Vergroot het veiligheidsgevoel in het verkeer door verkeerseducatie op te nemen in fietslessen.
 - Blijf mensen aan het fietsen houden door na afloop van fietslessen deelnemers te koppelen aan fietsbuddy's die continu begeleiding en aanmoediging bieden.
- Kortom: oog voor diversiteit en nuance